

การพัฒนาเศรษฐกิจ และ เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

อ.คมกฤษณ์ ศิริวงษ์
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เศรษฐกิจระหว่างประเทศ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอยู่ 3 เรื่อง คือ การค้าระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศ และการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ หมายถึง การนำสินค้าและบริการจากประเทศหนึ่งไปแลกเปลี่ยนกับอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งลักษณะการแลกเปลี่ยนมีทั้งที่เป็นการแลกเปลี่ยนสินค้ากับสินค้า การแลกเปลี่ยนโดยใช้เงินเป็นสื่อกลาง และการแลกเปลี่ยนโดยให้สินเชื่อหรือเครดิต การค้าระหว่างประเทศนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการที่ประเทศต่างๆ มีลักษณะทางกายภาพและทรัพยากรที่มีความสามารถในการผลิตแตกต่างกันนั่นเอง ในการค้าระหว่างประเทศนั้นจะมีสินค้าอยู่ 2 ชนิด คือ สินค้าเข้า (Import) คือ สินค้าที่นำมาจากต่างประเทศเพื่อเข้ามาจำหน่าย และสินค้าออก (Export) คือ สินค้าที่ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1. ประเทศต่างๆ มีสินค้าครบตามความต้องการ
2. ประเทศต่างๆ จะมีการผลิตสินค้าแบบการค้า หรือมีเศรษฐกิจแบบการค้า
3. การผลิตสินค้าในประเทศต่างๆ จะมีการแข่งขันกันทางด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. ก่อให้เกิดความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่าง แบ่งงานทำตามความถนัด

นโยบายการค้าระหว่างประเทศ (Trade Policy) หมายถึง แนวทางปฏิบัติทางการค้า กับประเทศต่างๆ มักจะกำหนดขึ้นใช้เพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายการค้าระหว่างประเทศแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ นโยบายการค้าเสรี และนโยบายการค้าคุ้มกัน

1. นโยบายการค้าโดยเสรี (Free Trade Policy) เป็นนโยบายการค้าที่เปิดโอกาสให้มีการส่งสินค้าจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง ไม่มีการกีดกันใดๆ ทางการค้า ประเทศที่ใช้นโยบายนี้มักจะใช้วิธีการดังนี้

- ✘ ไม่มีการเก็บภาษีค้ำกัน เช่น ไม่มีการตั้งกำแพงภาษีสินค้าขาเข้า หรือไม่มีการเก็บค่าพรีเมียม เป็นต้น
- ✘ ไม่ให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ประเทศหนึ่งประเทศใด
- ✘ ไม่มีข้อจำกัดทางการค้าใดๆ เช่น ไม่มีการกำหนดโควตาสินค้า เป็นต้น
- ✘ เลือกลดเฉพาะสินค้าที่ถนัด ซึ่งทำให้ทุนการผลิตต่ำ สินค้ามีคุณภาพ

2. นโยบายการค้าคุ้มกัน (Protective Trade Policy) เป็นนโยบายการค้าที่จำกัดการนำเข้าสินค้าเข้ามาแข่งขันกับการผลิตในประเทศ นโยบายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศให้สามารถดำเนินการได้ ประเทศใดที่ใช้นโยบายนี้มักจะมีเครื่องมือในการคุ้มกัน คือ การตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโควตาสินค้า การห้ามเข้าหรือส่งออกของสินค้าบางอย่าง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา และให้เงินอุดหนุน

ปริมาณการค้าระหว่างประเทศและดุลการค้าระหว่างประเทศ ปริมาณการค้าระหว่างประเทศ คือ มูลค่ารวมของสินค้าเข้าและสินค้าออกในระยะเวลา 1 ปี ส่วนดุลการค้าระหว่างประเทศ หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของสินค้าเข้ากับมูลค่าของสินค้าออก เมื่อเปรียบเทียบแล้วจะมีอยู่ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. **ดุลการค้าเกินดุล** คือ มูลค่าของสินค้าออกสูงกว่ามูลค่าของสินค้าเข้า (ได้เปรียบดุลการค้า)
2. **ดุลการค้าขาดดุล** คือ มูลค่าของสินค้าออกต่ำกว่ามูลค่าของสินค้าเข้า (เสียเปรียบดุลการค้า)
3. **ดุลการค้าได้ดุล (สมดุล)** คือ มูลค่าของสินค้าออกเท่ากับมูลค่าของสินค้าเข้า

ในการศึกษาปริมาณการค้าระหว่างประเทศ และดุลการค้าระหว่างประเทศจะต้องศึกษาจากมูลค่าของสินค้าเข้าและมูลค่าของสินค้าออก

สรุปลักษณะการค้าต่างประเทศของไทย

1. ใช้นโยบายการค้าคุ้มกัน เพื่อคุ้มครองการผลิตในประเทศโดยมีมาตรการที่สำคัญ เช่น การตั้งกำแพงภาษีสินค้าเข้า การกำหนดโควตาสินค้านำเข้า และการให้เงินอุดหนุนการผลิตหรือส่งออก เป็นต้น
2. ให้เอกชนมีบทบาทในทางการค้ามากที่สุด โดยรัฐจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ แต่บางครั้งรัฐบาลก็อาจทำการค้ากับต่างประเทศโดยตรงบ้าง

3. ใช้ระบบภาษีศุลกากรพิกัดอัตราเดียว คือ สินค้าเข้าเป็นชนิดเดียวกัน ไม่ว่าจะส่งมาจากประเทศใดก็ตาม จะเก็บภาษีศุลกากรในอัตราเดียวกัน

การเงินระหว่างประเทศ

การเงินระหว่างประเทศ เป็นการแสดงความสัมพันธ์ทางด้านการเงินระหว่างประเทศหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งความสัมพันธ์นี้สืบเนื่องมาจากการค้าขายระหว่างประเทศ การกู้ยืมเงินและการชำระหนี้ การลงทุนระหว่างประเทศและการช่วยเหลือกันระหว่างประเทศ

การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ คือ การนำเงินตราสกุลหนึ่งไปแลกเปลี่ยนกับอีกสกุลหนึ่ง การแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่ถูกต้องนั้นต้องแลกที่ธนาคารพาณิชย์ซึ่งมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนไว้ 2 อย่าง คือ **อัตราซื้อ (Buying)** คือ อัตราที่ธนาคารรับซื้อ (ราคาต่ำ) และ**อัตราขาย (Selling)** คือ อัตราที่ธนาคารขายไป (ราคาสูง) ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนทั้ง 2 ประเภท ธนาคารกลางเป็นผู้กำหนดโดยเทียบค่าเงินของตนกับทองคำ หรือ เงินตราสกุลอื่นๆ ภายใต้งบฏของกองทุนการเงินระหว่างประเทศกำหนด

ปัจจุบันประเทศไทยกำหนดการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ เป็นแบบ "ลอยตัว" จะใช้อุปสงค์และอุปทานของเงินตราเป็นตัวกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งขึ้นอยู่กับสถาบันการเงินที่ทำการ แลกเปลี่ยนเงินตรา

ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ (Balance of Payment) หมายถึง รายงานที่แสดงถึงยอดรายได้และรายจ่ายที่ประเทศได้รับหรือจ่ายให้แก่ต่างประเทศในระยะเวลา 1 ปี บัญชีต่างๆ ที่ใช้แสดงรายงานดุลการชำระเงินระหว่างประเทศมีอยู่ 3 บัญชี คือ

1. **บัญชีเดินสะพัด** เป็นบัญชีแสดงรายรับและรายจ่ายเกี่ยวกับสินค้าเข้าและสินค้าออก หรือ ดุลการค้ารวมทั้งดุลบริการ และดุลบริการ
2. **บัญชีทุนเคลื่อนย้าย** เป็นบัญชีที่แสดงเกี่ยวกับการนำเงินทุนไปลงทุนระหว่างประเทศ
3. **บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ** เป็นบัญชีที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินสำรองระหว่างประเทศในแต่ละปี

ลักษณะของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1.) **ดุลการชำระเงินเกินดุล** คือ รายรับสูงกว่ารายจ่าย (ทำให้เงินทุนสำรองฯ เพิ่มขึ้น)
- 2.) **ดุลการชำระเงินขาดดุล** คือ รายรับต่ำกว่ารายจ่าย (ทำให้เงินทุนสำรองฯ ลดลง)
- 3.) **ดุลการชำระเงินได้ดุล** (สมดุล) คือ รายรับเท่ากับรายจ่าย

องค์กรทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (**International Monetary Fund : IMF**) เป็นของสหประชาชาติ สำนักงานอยู่ที่กรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ตั้งขึ้นมาเพื่อร่วมมือกันในการเงินระหว่างประเทศ รักษาเสถียรภาพของการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ดูแลให้คำแนะนำและเสนอความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาการขาดดุลการชำระเงินแก่ประเทศสมาชิกหรือประเทศที่ประสบปัญหานี้ต่างประเทศ

ธนาคารโลก (**World Bank**) เป็นของสหประชาชาติ สำนักงานตั้งอยู่ที่วอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ตั้งขึ้นมาเพื่อระดมเงินฝากจากสมาชิก และให้สมาชิกกู้ยืมไปใช้ในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจตามโครงการต่างๆ โดยอัตราดอกเบี้ยต่ำ และระยะเวลาการชำระหนี้ยาวนาน

สหภาพยุโรป (**European Union : EU**) มีสมาชิก 15 ประเทศ คือ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ฝรั่งเศส อิตาลี กรีซ เยอรมนี อังกฤษ เดนมาร์ก สเปน โปรตุเกส ออสเตรีย สวีเดน และฟินแลนด์ องค์กรนี้ร่วมมือกันเพื่อลดการกีดกันทางการค้า การบริการ และการลงทุน โดยการใช้เงินสกุลเดียวกัน การเป็นยุโรปตลาดเดียว และการเป็นเขตการค้าเสรี

สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือสมาคมอาเซียน (**Association of South East Asia Nations : ASEAN**) มีสมาชิก 10 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม ลาว พม่า บรูไน และกัมพูชา จุดประสงค์ของอาเซียนตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม ในหมู่สมาชิก